

Florek, Marek

Konferencja "Badania archeologiczne w Polsce środkowowschodniej, na Polesiu i Wołyniu w roku 2005". Sandomierz 5-6. 06. 2006

Archeologia Polski Środkowowschodniej 9, 388-390

2007

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Marek Florek

Konferencja

Badania archeologiczne w Polsce środkowowschodniej, na Polesiu i Wołyniu w roku 2005. Sandomierz. 5-6. 06. 2006

W dniach 5-6 czerwca 2006 roku w salach sandomierskiego Ratusza odbyła się doroczna konferencja sprawozdawcza poświęcona badaniom archeologicznym, jakie miały miejsce w poprzednim sezonie na Lubelszczyźnie i w regionach sąsiednich *Badania archeologiczne w Polsce Środkowowschodniej, na Wołyniu i Polesiu w roku 2005*. Jej organizatorem był Instytut Archeologii UMCS w Lublinie, przy współpracy Delegatury w Sandomierzu Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków. Sandomierz zatem miał okazję już po raz trzeci gościć uczestników tej, organizowanej od już ponad 20 lat konferencji – poprzednie miały miejsce w roku 1993 (por. J. Ścibior 1995) i roku 2005.

W konferencji wzięło udział ponad 50 archeologów z różnych ośrodków i instytucji krajowych i zagranicznych, w tym: Instytutów Archeologii i Etnologii (IAiE) PAN w Krakowie i Warszawie, Instytutów Archeologii (IA) Uniwersytetów – Jagiellońskiego, Warszawskiego i Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Państwowego Muzeum Archeologicznego (PMA) w Warszawie, muzeów w Lublinie, Zamościu, Jeleniej Górze, Ostrowcu Świętokrzyskim, Archeologicznej Ratowniczej Służby Instytutu Archeologii Uniwersytetu Lwowskiego, Wojewódzkich Urzędów Ochrony Zabytków w Lublinie i Kielcach, a także firm archeologicznych działających na terenie województw świętokrzyskiego, lubelskiego, podkarpackiego i małopolskiego. W porównaniu do konferencji, jakie miały miejsce w ostatnich kilku latach, w tym również tej w Sandomierzu w roku 2005, tym razem mniej było gości z Ukrainy i Białorusi, w większym natomiast zakresie uczestniczyli w niej archeolodzy prowadzący badania na terenach na zachód od Wisły, głównie w województwie świętokrzyskim. Gośćmi konferencji byli m.in. prof. dr hab. Romuald Schild – Dyrektor IAiE PAN w Warszawie, prof. dr hab. Andrzej Ko-

wski – Dyrektor IA UMCS, dr Wojciech Brzeziński – Dyrektor PMA w Warszawie, doc. dr Jan Gurba – pierwszy po II wojnie konserwator zabytków archeologicznych na ówczesne województwa kieleckie i lubelskie oraz długoletni Kierownik Katedry Archeologii UMCS, następnie prof. dr hab. Sławomir Kadrow z IAiE PAN w Krakowie, a także mgr inż. Sławomir Górecki z Lubelskiego Oddziału Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA), która finansowała część prowadzonych w roku ubiegłym badań archeologicznych. Niestety, z przyczyn niezależnych, nie mogli tym razem przybyć, dotychczas uczestniczący w większości poprzednich konferencji, prof. dr hab. Jan Machnik (IAiE PAN i IA UR), prof. dr hab. Aleksander Koško (IP UAM) i prof. dr hab. Andrzej Buko (IAiE PAN i IA UW).

Bogaty i różnorodny program konferencji zawierał prawie 30 wystąpień prezentujących wyniki badań archeologicznych jakie miały miejsce w roku 2005 na ponad 40 stanowiskach archeologicznych w Polsce i na Ukrainie, a także jedno omawiające badania ratownicze prowadzone w rejonie IV katarakty Nilu w Sudanie. Wygłoszone sprawozdania można podzielić na 3 bloki tematyczne. Pierwszy z nich poświęcony był prowadzonym w roku ubiegłym wyprzedzającym badaniom ratowniczym na terenie wielkich inwestycji, drugi obejmował sprawozdania z różnego rodzaju prac archeologicznych, od systematycznych, wielosezonowych badań wykopaliskowych, po doraźne prace ratowniczo-zabezpieczające bądź jedynie dokumentujące niszczone obiekty, trzeci zaś podsumowaniu wyników wieloletnich badań szczególnie interesujących stanowisk z różnych epok.

W ramach bloku pierwszego – badania przedinwestycyjne – zaprezentowane zostały wyniki badań ratowniczych na trasie budowy gazociągu Zosin-Hrubieszów (A. Zakościelna, T. Klisz, M. Piotrowski,

M. Szeliga, T. Wiśniewski) i obwodnicy Hrebennego (A. Kokowski, J. Libera, M. Florek) w woj. lubelskim oraz dwóch stanowisk na obwodnicy Ożarowa (P. Olejarczyk – Tominy, stan. 12; A. Zakościelna, T. Wiśniewski, M. Szeliga – Tominy, stan. 17) w woj. świętokrzyskim. Należy podkreślić, że wszystkie te badania – pomijając ich aspekt konserwatorski, a więc rozpoznanie i zadokumentowanie stanowisk, które wskutek prac budowlanych uległy by zniszczeniu – przyniosły bardzo interesujące, a w wielu wypadkach nieoczekiwane odkrycia. Przykładem mogą być wykopaliska w Hrebennem, pow. tomaszowski, prowadzone przez Instytut Archeologii UMCS na zlecenie GDDKiA, w trakcie których odkryto m.in. pozostałości osadnictwa z epoki brązu i wczesnego okresu epoki żelaza (w tym pracownię krzemieniarską kultury łużyckiej i groby kłoszowe kultury pomorskiej), okresów lateńskiego (m.in. unikalne znalezisko dackiego bądź celtyckiego naśladownictwa tetradrachmy Filipa II Macedońskiego), wędrowek ludów (znaleziono m.in. ozdoby, fragment miecza, fibulę i sprzączkę żelazną), starszych faz wczesnego średniowiecza (pozostałości osady wczes-

nosłowiańskiej z zabudową półziemiankową i licznymi zabytkami ruchomymi, głównie ceramiką) oraz pozostałości nowożytnego założenia dworsko-folwarcznego (A. Kokowski 2006). Niemniej interesujących odkryć dostarczył pierwszy sezon badań dwóch stanowisk na terenie planowanej obwodnicy Ożarowa, pow. opatowski, gdzie rozpoznano m.in. pozostałości osady kultur ceramiki wstęgowej rytej, malickiej i pucharów lejkowatych z neolitu, kultury mierzanowickiej i trzcinieckiej z epoki brązu, kultury przeworskiej z okresu rzymskiego oraz odkryto pojedynczy grób z okresu przedrzymskiego, a także na odcinku gazociągu Zosin – Hrubieszów, gdzie odkryto m.in. osadę wczesnosłowiańską z zabudową półziemiankową.

Tego typu badania ratownicze poprzedzające wielkie inwestycje, obejmujące np. w przypadku obwodnicy Ożarowa łącznie prawie 4 hektary powierzchni stanowisk archeologicznych, a więc więcej niż dotychczas łącznie przebadano w okolicach Sandomierza w ciągu ostatnich 100 lat, są z jednej strony wielką szansą, z drugiej zaś ogromnym wyzwaniem zarówno dla prowadzących wykopaliska, jak i służb konserwa-

torskich. M.in. ze względu na swój zakres przestrzeny, zazwyczaj ograniczony warunkami zlecenia czasu trwania, najczęściej wielokulturowy charakter badanych stanowisk oraz warunki w jakich prowadzone prace terenowe, przy konieczności stosowania tych samych wymogów metodycznych i dokumentacyjnych, co „tradycyjne” badania stacjonarne, wymagają one zupełnie innego sposobu organizacji, a także chyba kwalifikacji i predyspozycji prowadzących ze strony prowadzących, na co zwrócił w swoim wystąpieniu dotyczącym wybranych problemów ratowniczych badań przedinwestycyjnych Andrzej Rozwałka.

Blok drugi wygłoszonych na konferencji referatów obejmował sprawozdania z pozostałych prac wykopaliskowych prowadzonych w roku 2005. Zaprezentowano tu m.in. wyniki badań obozowisk kultury magdaleńskiej w Wilczycach (H. Królik i D. Mańka) i Ćmielowie (M. Przeździecki i W. Migal), późnopalaeolitycznego kompleksu kopalniano-osadniczego Rydno (E. Ciepielewska, A. J. Tomaszewski), wielokulturowego stanowiska w Kicharach Nowych (H. Kowalewska-Marszałek), piecowiska dymarskiego w Ćmielowie (A. Jedynak, K. Kaptur), osady i cmentarzyska kultury łużyckiej w Sufczycach (A. Klimek, Ł. Oleszczak) oraz kopca w Świętocy (M. Florek, M. Szeliga) – wszystkie stanowiska w woj. świętokrzyskim. Z badań archeologicznych prowadzonych w województwie lubelskim, przedstawione zostały wyniki prac wykopaliskowych na wielokulturowym stanowisku w Lublinie-Sławinku (M. Polańska, Ł. Rejniewicz), osadzie z IX-X w. w Horodysku (T. Dzieńkowski, S. Gołub), wczesnośrednio-

wiecznych grodziskach w Kulczynie Kolonii (W. Mazurek) i Busównie (T. Dzieńkowski), nowożytnym cmentarzu w Zakrzówku (Z. Wichrowski) oraz w samym Lublinie – na terenie Starego Miasta (R. Niedźwiadek) i przy Poczcie Głównej (J. Tkaczyk). Ponadto zaprezentowane zostały materiały z grobu kultury amfor kulistych przypadkowo odkrytego jeszcze w 2004 roku na terenie Mętowa (J. Nogaj-Chachaj).

W ramach bloku trzeciego referatów przedstawione zostały materiały z trwających od kilku lat badań wielokulturowego cmentarzyska z neolitu i początku epoki brązu w Książnicach, gdzie odkryto m.in. bardzo bogato wyposażone w wyroby z miedzi groby kultury lubelsko-wołyńskiej ceramiki malowanej i najdalej na południe wysunięte groby kultury złockiej, znanej dotychczas jedynie z najbliższych okolic Sandomierza (S. Wilk), wyniki wieloletnich badań odkrytego jeszcze w okresie międzywojennym cmentarzyska kultury przeworskiej w Korytnicy (D. Czernek i A. Przychodni) – oba stanowiska w woj. świętokrzyskim, a także prace prowadzone przez polską ekspedycję w Hagar el-Bejda w rejonie IV katarakty Nilu w Sudanie.

Należy podkreślić, że prawie wszystkie wystąpienia miały formę stojących na bardzo wysokim poziomie merytorycznym prezentacji multimedialnych.

Po obradach pierwszego dnia konferencji jej uczestnicy wzięli udział w wycieczce statkiem po Wiśle. Okazało się, że dla wielu z nich była to pierwsza tego typu okazja do podziwiania panoramy Sandomierza od strony rzeki.

Literatura

Kokowski Andrzej (red.)

2006 *Archeologia na drodze – drogi archeologii. Katalog wystawy pod honorowym patronatem Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w Lublinie inż. Janusza Wójtowicza i Jego Magnificencji rektora UMCS prof. dr. had. Wiesława Andrzeja Kamińskiego*, red. A. Kokowski. Lublin.

Ścibior Józef

1995 „*Badania archeologiczne w Polsce środkowowschodniej w 1992 roku. Konferencja sprawozdawcza*”. Sandomierz, 4-5.02.1993. *Pamiętnik Sandomierski* 2, s. 201-203.

Dr Marek Florek
Instytut Archeologii UMCS
Pl. M. Curie-Skłodowskiej 4
20-031 Lublin
gflorek@wp.pl